

PRAVDA VÁS VYSVOBODÍ

Jan 8,31-36

Proč někdy žijeme ve lži?

Pravda nás přitahuje i odpuzuje. Přitahuje nás, protože jsme byli stvořeni k Božímu obrazu a někde hluboko v nás je zachována bytostná touha a hlad po Bohu, po té absolutní Pravdě. Ale na druhé straně nás někdy pravda i odpuzuje, protože jsme jako lidé v sobě probudili odstředivou sílu, která nás Bohu vzdaluje. Uvědomujeme si, že pravda je úžasná hodnota, která staví život na pevný základ, a podvědomě k ní i tíhneme. Ale přece se můžeme nejednou přistihnout, že pravdu nesneseme, že to, co nás tolik přitahuje, nás zároveň i odpuzuje. Toužíme po pravdě, ale žít můžeme ve lži. Většinou to má jeden prostý důvod. Totiž, že se pravdy bojíme. Můžeme ji vnímat jako ohrožení. Pohlédnout pravdě do očí může být někdy nesmírně hořké, bolestivé a pokořující. A tak se utíkáme do lží, někdy velmi rafinovaných a složitě budovaných. Snažíme se sami sebe přesvědčit, že věci jsou jinak, než jsou. Neděláme to často ze zlého úmyslu a možná ani ne úplně vědomě. Někde hluboko i cítíme jaká je pravda, a vlastně s tím jedna část naší bytosti souhlasí. Ale přece nejsme schopni to přijmout. A kam utéct od pravdy než do lži. Nikam jinam se před pravdou utéct nedá. V pudu sebezáchovy začneme budovat jakousi alternativní realitu, přijatelnější realitu, kterou se snažíme uchlácholit a upokojit. A této druhé, fiktivní „reality“ se začneme zuby nehty držet. Dáme si klapky na oči a špunty do uší. Je to spíše pravidlo než výjimka, že pravdu, která pro nás není příjemná, nedokážeme přijmout hned. Že to vyžaduje určitý zápas, než ji jsme schopni strávit a přijmout. Ale vůbec nejhorší je, když se někdo rozhodne pro lež ne až tak ze slabosti a strachu, ale zcela pragmaticky a programově. Člověk, který je šokován pravdou a ze strachu před ní se utíká do lži, tak zpravidla činí z nouze. Nemá dost síly (aspoň prozatím) pravdu unést. Když se ale někdo rozhodne pro lež zcela vědomě a z vypočítavosti, může se to stát až čímsi démonickým. Tehdy, když člověk se lží už nebojuje, ale naprosto vědomě, chladně, cynicky a chtěně ji vytváří. Zejména, pokud tak člověk jedná za účelem získání moci a ovládnutí druhých. Jedno je ale jisté, pokud člověk žije ve lži, ať už ze slabosti a úniku nebo z vypočítavosti, ničí život sobě i druhým.

Poznáte pravdu

Četli jsme dnes z evangelia podle Jana. Byl to právě Jan, který zdůrazňoval téma pravdy nejvýrazněji ze všech evangelistů. Když vyjdeme jen z prostého výskytu slov „pravda, pravdivý“: Mt 2x, Mk 4x, Lk 4x, J 39x. Už jen podle tohoto srovnání je zřejmé, jak moc na tématu pravdy Janovi záleželo. Jeho základním poselstvím v této věci zní, že „milost a **pravda** se stala skrze Ježíše Krista“ (1,17), a pak zejména slavné Ježíšovo sebezotožnění se s pravdou: „**Já jsem ta cesta, pravda i život**“ (J 14,6). Nebo Ježíšovo slovo Pilátovi: „**Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě.**“ Evangelista Jan svědčí o Ježíši, který nejen pravdu přináší a zvěstuje, ale který sám je jejím ztělesněním. Nejen jeho slova a učení, ale on sám je pravdou. To našemu přemýšlení o přídává ještě nový rozměr. Obecně vnímáme asi pravdu spíše aristotelsky neosobně, totiž jako „soulad mezi poznáním a skutečností“. Ale k takto pojaté pravdě přistupuje v Bibli ještě jiný rozměr, jiná dimenze. Pravda, která má osobní charakter. Ten osobnostní rozměr v Bibli nám připomíná, že pravda není jen nějaká vlastnost nebo hodnota, ale že je darem. Milost a pravda se **stala** skrze Ježíše Krista, říká Jan. Pravda zde není jen nějaká zákonitost, ale spíše něco živého, co k nám přichází, co se může stát, co se s námi může setkat, když se setkáme s Ježíšem, když jsme jím osloveni. Jestliže se pravda *stala* skrze Krista, pak je pravda na prvním místě *událostí a setkáním*, a ne filosofickou kategorií. Je událostí, něčím, co se děje, co nastane, když se setkáme s Ježíšem.

Ježíš řekl v našem textu: „*Poznáte pravdu...*“ (v. 32). Nejde tu jen o poznání rozumové, intelektuální, o to, co my vybadáme a na co jako lidé přijdeme. Jde tu o poznání, které vyvěrá z bytostného a osobního setkání s tím, kdo je Pravdou. Když se lidé s Ježíšem setkávali a když mu otevřeli svá srdce, prožili něco z toho, co popisuje apoštol Pavel: „*Nyní jste však Boha poznali; lépe řečeno: byli jste od Boha poznáni*“ (Ga 4,9). Skrze Krista poznali Boha a sami „byli od Boha poznáni“. Jinými slovy projela jimi pravda o Bohu i o sobě samých. To se nemůže stát jinak než skrze setkání s Kristem. V něm poznáváme Boha a v něm poznáváme i sami sebe, v něm poznáváme nejhlubší rovinu pravdy o Bohu i o sobě.

Pravda vás vysvobodí

Jak jsme si řekli, máme my lidé někdy tendenci před pravdou uhýbat. A to platí i o té pravdě s velkým „P“. Vzpomeňme na Heroda a Jana Křtitele. Herodes Jana zavřel do vězení, ale zároveň s ním rád hovořil a naslouchal mu. A když byl rafinovaně přinucen Jana popravít, nebylo mu vůbec lehké. Byl to člověk, který nebyl úplně netečný k pravdě, ale neměl odvalu se jí plně otevřít. Skončilo to tragicky. Také my někdy z nejrůznějších důvodů – ze strachu, ze slabosti, z lenosti či čehokoliv jiného můžeme před pravdou uhýbat, byť nás jinak přitahuje. Vnitřní zábrany mohou být různé. Ale obecně se pravdě bráníme proto, že nechceme trpět. Pravda pro nás někdy znamená

utrpení, kterému se snažíme uniknout, seč můžeme. Bojíme se, že nás zničí. Ježíš nás ale chce povzbudit slovem, že ta Boží pravda nás nechce zničit: „*Poznáte pravdu a pravda vás vysvobodí*“ (v. 32). Ne zničí, ale vysvobodí. Přinese vám svobodu.

Život ve lži je život nesvobodný. Člověk žijící ve lži nemůže být sám sebou. Žije něco jiného, než by měl. Není to on, není tím, kým by měl a mohl být. Pravda vás vysvobodí. Asi jsme to už každý někdy nějak prožili, ten osvobodivý pocit, když jsme si konečně přiznali skutečný stav věcí. Ano, není to lehké, není to vůbec snadné, ale když se to přece stane, dostaví se pocit k nezaplacení. Vnitřní svoboda. Ono je to nakonec nesmírně pracné a únavné žít ve lži. Kolik energie na to musí člověk vynaložit, aby se udržel ve klamu. Kolik duševních „kalorií“ na to spálí. Často se k pravdě člověk doslova protrpí, někdy až když se dostane do bodu, že už prostě nemůže dál, konečně povolí. Ano, je to někdy nesmírně těžké, přijmout pravdu, nechat si konečně Pánem Ježíšem posvítit do života, ale za ten osvobodivý pocit to stojí.

Velkou pomocí, kterou nám zvěstuje evangelium, je, že pravda, která se, jak čteme, stala v Ježíši Kristu, není pravdou odsuzující. Ne nadarmo nám Jan v evangeliu neříká, že v Ježíši Kristu se stala *milost a pravda*. Nejen pravda, ale také milost. To by bylo skutečně zdrcující, kdyby nám Pán Bůh jen vyjevil pravdu o nás samých. To bychom nepřežili. To bychom neunesli. To by byl soud. Ale *milost a pravda* se stala v Ježíši Kristu. Obojí. Jak pravda, tak i milost. Obojí je nezbytné k našemu uzdravení a vysvobození. Jak pravda, která ukáže skutečný, na dřevě jdoucí, stav věcí. Tak ale také milost, která přesto neodsoudí, i když pravda vynese najevo mnoho pokrouceného, temného a hříšného. Pravdu a milost můžeme přirovnat k chirurgickému zákroku. Pravda, to je bolestivý řez skalpelem. Čím hlouběji žijeme ve lži, tím je ten řez hlubší a bolestivější. A milost, to je léčivá mast a obvaz přiložený na ránu. Pravda bez milosti to by byl jen řez bez šití a obvazu. A milost bez pravdy, to by byl jen fáč na hnisající ránu. K uzdravení potřebujeme obojí. Jak řez pravdy, tak i léčivý balzám milosti. A obojí nám v Pánu Ježíši Kristu Bůh nabízí.

Na závěr ještě dovoluji jeden příběh. Nedávno jsem narazil na svědectví jednoho slovenského baptistického kazatele, který vyprávěl o svém dlouholetém zápase se závislostí na hraní počítačových her. V upřímné otevřené zpovědi popisoval, jak hrál celé noci a až nad ránem chodil do postele, aby manželka nepoznala do kolika hodin hrál. Hraní postupně zasahovalo, do celého jeho života, ovlivňovalo neblaze i chod a život rodiny. Při tom všem si uvědomoval, že to není v pořádku. Popisoval, jaké masivní pocity viny prožíval v sobotu, když si připravoval kázání na neděli při vědomí, jak sám ve svém životě selhává. Neměl ovšem sílu to změnit. Jednou vezl autem několik lidí po mokré dálnici a usnul. Celou noc před tím hrál. Ve 130 km rychlosti se řítit pod kamion. Jako zázrakem se nikomu nic nestalo. Ale ani tato dramatická situace ho nezměnila. Až později dospěl do stádia, kdy si uvědomil, že už takhle nemůže dál a našel odvahu svěřit se se svým zápasem svému příteli. Měl z toho velký strach, strach z nepřijetí a odsouzení. Báł se, že den, kdy se ke všemu přizná, bude nejhorším v jeho životě. Ale opak byl pravdou. Prožil lásku, porozumění a přijetí. Pravda se potkala s milostí. Nakonec si jednoho večera sedl i se svou manželkou a dětmi a řekl jim: Jmenuji se Tomáš a jsme závislí na počítačových hrách. Rodina si mohla zřejmě poprvé v naprosté upřímnosti povědět, co během té doby prožívala. Do té doby byl nepřístupný a na vše měl argumenty, které znemožnily hlubší komunikaci. A přestože to ten večer bylo velmi bolestné, nikdy prý nezažila rodina takovou intimitu a blízkost. Od té doby se započal proces uzdravení – jeho vlastního i jeho rodiny. Tyto zkušenosti se hluboce promítly i do jeho další služby. Jelikož prošel hlubokým pokořením pravdou a zároveň okusil Boží i lidskou lásku a přijetí, získala jeho služba zvláštní moc, která měla dopad na mnohé další. Když v 52 letech zemřel na zákeřnou nemoc, zaznělo při rozloučení: Byl první, kdo přišel s kulturou zranitelnosti. Velmi se mě dotýkalo, když veřejně za kazatelnou hovořil o svých slabostech, selháních a závislosti. Byl první, kdo vyznával, co se před tím nevyznávalo, bylo to v církvi tabu. Byl upřímný a autentický. Dokázal mi zjevit Boží lásku velmi vzácným způsobem, tak jak to v mém životě nikdo jiný nedokázal.

Milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista. Kdykoliv se jako jednotlivci i jako společenství otevřeme pravdě a zároveň lásce a milosti, změní to náš život. Uzdravující moc Božího Ducha bude moci proudit od jednoho k druhému. Kéž se proto dokážeme Kristově milosti i pravdě vždy znovu otevřít. Kéž máme odvahu být plně upřímní a pravdiví před Bohem i před druhými lidmi. Kéž se také dokážeme přijímat a povzbuzovat. Kéž dokážeme pěstovat i onu zmíněnou „kulturu zranitelnosti“, tedy prostředí, ve kterém nikdo nebude muset cítit strach svěřit se se svými osobními zápasy a prohrami.